

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vasarhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkeket, b. i. tézendők.

Nyilvántartási cikkeket soronként 10 kr-ért közölhetnek.

SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak terfogattért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden bejelentésnél 30 krajczár helyéig díj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Szekelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Szekelyföld“ kiadóhivatala.

A földmívelési tárcza.

A földmívelési miniszter költségvetése 1893-ra helyes érzéssel igyekszik lépést tartani a követelményekkel, melyek a köz-kormányzat emez igen fontos ága iránt az ország gazdasági érdekei részéről támasztatnak — pénzügyi és az összkormányzati tekintetek által megszabott korlátok között. A kiadások növekedése a múlt évihez képest, mintegy 300 ezer forinttal ugyan, ha tekintjük azon óriási területet, melyen az megoszlik, szinte elenyészőleg csekély. Hiszen az alig volna elég néhány kilométernyi folyamszabályozásra, azonban nem kis jelentőséget nyer az annak mikénti fölhasználása által.

Igy megelégedve láthatjuk azt, hogy a filloxera elleni védekezésre a jövő évben 40 ezer frttal, a ragadós tüdőböl kiirtására 50.000 frttal, — négy új földmívelési iskola s egy pomológiai intézet-fölállítására, melyek csakugyan régen érzett hiányt lesznek hivatva pótolni — 17.000 frttal, az országos erdészeti felügyelet 2000 — a mezőrendőrség 7000 — a víziműveletek 60.000 — a szarvasmarha-, juh- és sertéstenyésztés 27.000 — és a lótenyésztés 77.000 forinttal részesül a tavalyinál nagyobb dotációban.

Örömmel vesszük tudomásul, hogy az oly kiváló mértékben hasznosnak bizonyult kulturmérnökség eddigi számának egyharmadával megszorítottatik, hogy a selyemtermelés szinte meglepő mértékben halad, hogy a gyümölcsészet — végre valahára — az azt megillető gondozásban részesül és még különösebben azt, hogy bent a miniszteriumban lázas tevékenység folyik a kodifikáció terén, melynek eredménye a „telepítésről“, a vízi beruházásokról és a „mezőrendőrségről“ szóló törvényjavas-

latokban már legközelebb a törvényhozás elé kerül. Mindezekhez, azt hiszem, mindenki örömmel üdvözi a minisztert.

Az egész brutto-budget tételeinek nagy számhalmazából, melynek sűrűjében csak a jól tájékozottak ismerik ki magukat, kifejtve a nettoeredményeket a következő kép tárul elénk:

a fm. miniszterium összes kiadása	18.438.000 frt
összes bevétele	14.262.000 „
összes több kiadás:	4.176.000 frt
Ehhez hozzáadandók még, mint e tárcza kiadásaira fordított összegek:	
az állami erdők tiszta jóvedelme	2.710.000 trt
a kincstári birtokok tiszta jóvedelme	128.000 „
és a ménesbirtokok tiszta jóvedelme	693.000 „

Mindösszesen tehát: 7.707.000 frt fordítatik a földmívelési tárczához tartozó országos célokra.

Elégséges-e vagy kevés ez az összeg általában, és kielégítő-e az emelkedés, a mit ez a jövő évre mutat? — ezt egyszerűen a számok nagyságából következtetni ép oly kevésbé lehetne, mint a hogy azoknak összehasonlításából egy másik közkormányzati ág költségvetésével megbízható következtetésre nem juthatnánk. A kérdés kriteriuma csak az lehet: szükséges-e vagy hasznos-e mindezen kiadás és lehetne-e ugyane célokra még többet is jó haszonnal kiadnunk. Részemről nem habozom ezekre igen-nel válaszolni.

Nem szorul pedig bővebb magyarázatra, hogy mennyire szükségesek azok a kiadások, melyek a vízsabályozásokra, árvízvédelemre s csatornázásokra fordítatnak, szintugy mint a ragályos állatbetegségek és a filloxera elleni védekezés. Az ezek által sújtott vidékek mind még sokkal több segélyt és támogatást kívánnának s nagyon kívánatos, hogy ez utóbbi bajok ellen a municzipiumok is tegyenek legalább ugyanannyit, mint az állam tesz. — Másrészt szintén köztudomású az erdészeti hatóságok üdvös működése hazánk egyik legértékesebb közkönségének, az erdőknek megvédése és rendezése körül, a mi a nemzeti háztartásnak évenként sok-sok milliót hajt és hasonlóképen statisztikailag kimutatható a közgazdasátnak amaz óriási haszna, melyet az a ló- és egyéb gazdasági állattenyésztésre fordított költségek eredményeiben huz. — De még mindezek fontosságát felülmulja a a gazdasági szakismeret terjesztésének ügye iskolák és szakmunkák által — mert ez a többet mint pótolhatná, azonban ezt mi sem pótolhatja.

(Vége következik.)

Igazgató-gondnoki jelentése

Dobay Jánosnak, a veres-kereszt egyesület Kézdi-Vasarhely városi és vidéki választmánya közgyűlésén.

(Vége.)

A legelső tekintet intézetünk múlt évi számadásaira azon öröndetes képet nyújtja, hogy ismét haladtunk. Alapvagyonunk a múlt évben is szaporodott. Az 1891. év végén volt tőkénk 36.840 frt, a múlt év végén pedig 37.669 frt 99 kr, tehát a szaporodás 729 frt 82 kr. Ezen eredmény is elég öröndetes, de sokkal nagyobb lett volna ez, ha az állam által megteremtendő gyógydíjak a rendes időben megérkeztek volna, így azonban ezek csak a f. évi bevételt fogják szaporítani. Teljes reményem van, hogy a folyó év eredményekben sokkal gazdagabb leend. Különben itt meg kell jegyeznem, hogy ha valakinek feltűnnék, hogy a megelőző évek végén rendszeren 1500–2000 frtot csatoltunk tőkénkhez s a múlt évben csak 729 frtot, ez nem hátramaradást jelent, hanem csupán egy pénzügyi művelet keresztülvitelét. Mi ugyanis több év óta kaptunk Háromszék vármegyétől, a körorvosi illetményekből évenként 183 frtot s ezen összegeket, mint rendes bevételt évről-évre elis költöttük. Múlt év elején a megye egy felmerült kérdés rendén, azon okajának adott kitéjezt, hogy a kapott körorvosi illetményeket, mint »Háromszék vármegye alapítványa« cizmen kívánja kezelni. Ennél fogva 1002 frt 79 krt, melyet már a megelőző évek rendén felhasználunk, ki kellett vennünk forgalmi tőkénkől, s mint meg nem csonkítható alapítványt elhelyeznünk. E szerint tehát nem a múlt évi szaporodás lett kevesebb, hanem az ezt megelőző évekről kimutatott szaporodását kell évenként 183 frttal redukálni. S így kijön azon eredmény, hogy a múlt év is ép oly kedvező volt anyagi viszonyainkra, mint a megelőző évek.

A mint fennebb említettem, Háromszék vármegye évenként a körorvosi illetmények cizmen, 183 frttal járul kórházunk alapjához s e cizmen a múlt év végén 1002 frt 79 kr volt, mint alapítvány elhelyezve. E tekintélyes összeg, de különösen az abban nyilatkozó jó indulat kedves köteleességünké teszi, hogy a megye közönségének őszinte köszönetet mondjunk.

Kórházunkban a múlt évben 394 beteg ápolatott, tehát 51-el több, mint a megelőző évben. Ápolási nap volt 8264, tehát 1360 al több, mint az az előtti évben.

Ha intézetünk 8 évi életén végig tekintünk s a betegek évenkénti létszámát vizsgáljuk, egy folytonosan növekedő számsorozatot kapunk, mely mint az intézet fokozatos fejlődésének numerusokban való kifejezése igazán megérdemli, hogy ezen jelentős rendén helyet foglaljon. Az 1884. évben ugyanis 43 beteg, 1885-ben 149, 1886-ban 200, 1887-ben 212, 1888-ban 215, 1889-ben 245, 1890-ben 265 és 1891-ben 343 és végre 1892. évben 394 beteg ápolatott kórházunkban. Ezen számokat összeadva, kijön azon eredmény, hogy intézetünkben fennállása óta összesen 2066 egyén részesült ápolásban. Már most, ha ezen számot, azon vidéknek, melyből a mi betegünknek kapjuk, lakossága számával összevesszük, kijön az, hogy minden husz lakosra jut egy beteg, ki kórházunkban nyert ápolást. És ha még tekintetbe vesszük, hogy intézetünkben évenként alig 2% beteg hal el, tisztán áll előttünk azon üdvös hatás, melyet intézetünk e vidékre gyakorol, de számokkal igazolt bizonyosságot nyújt arról is, hogy a közönség bizalma évről-évre növekedik s hogy népünk lassan-lassan megbarátkozik azon gondolattal, hogy még is jobb és olcsóbb a kórházi ápolás, mint a házi kezelés.

A gyógyköltségekről a következőket jelenthetem:

Az 1891. végén be nem fizetett gyógydíj volt: az 1889. évről 124 frt 50 kr az 1890. évről 332 frt — kr az 1891. évről 1299 frt 30 kr Az 1892. évben befolyandó volt 3875 frt — kr összesen: 5630 frt 80 kr	gyógydíj volt: 124 frt 50 kr 332 frt — kr 1299 frt 30 kr 3875 frt — kr 5630 frt 80 kr
--	---

Ezen összegből az 1892. évi pénznapló tanúsága szerint befizetett . . . 2422.55

Igazolt vagyontalanság czimén leiratott . . . 814.75 3237 frt 30 kr

Hátralék az 1892. év végén . . . 2393 frt 50 kr

Ezen összegből levonandó a mult II., III. és IV. negyedről felterjesztett bujakóros betegek után a belügyminiszterium által megterítendő . . . 800 frt — kr

s így felhajtandó hátralék 1593 frt 50 kr

Ezen összeg felhajtása iránt a hivatalos eljárás már folyamatban van. E pontnál el kell ismernem, hogy több szigorral, talán több eredményt lehetett volna elérni, vagyis egy pár száz frttal több folyt volna be, hanem én mindig azt tekintetem, hogy kórházunk humánintézmény s ha környületes szívvvel ad, környületesnek kell lennie akkor is midőn követel s ezért a hol igaz szegénységet láttam, részletfizetést engedélyeztem s hosszabb határidőt adtam. Szóval azon voltam, hogy az anyagi érdekek megóvása mellett, intézetünk jó hírneve kockáztatva ne legyen.

A gyógydíjak felhajtásáról szólva, nem mulaszt-hatom el ezen jelentésem rendén is hálával és elismeréssel emlékezni meg azon hatóságokról, melyekkel a kórházi adminisztráció terén minden-napi érintkezésem volt. Mondhatom örömdetes tapasztalatokat szereztem azon igazán őszinte és meleg érdeklődésről, melylyel a hatóságok ügyünk iránt viselkedtek. E megáe alispáni hivatala, Kézdi-Vásárhely város tanácsa s a kézdi-, orbai- és sepsi-járási szolgabírói hivatalok azon hatóságok, melyeknek segélyét nap nap után igénybe venni kénytelen valék s mindig mindenütt jóakaratu támogatásra találék. Tisztelettel kérem a közgyűlést az én érzelmeimet tegye magáévé s Háromszékvármegye érdekében gazdag alispánja Tompa Miklós urnak, Kézdi-Vásárhely város tanácsának s polgármestere Bartók Károly urnak, Gábor Péter, Hollaki Attila és Vajna Miklós főszolgabíró, Cseh Gyula, Deák Sámuel és Dimény Ferencz szolgabíró urnaknak a tapasztalt jókért jegyzőkönyvileg és átiratban mondjon köszönetet.

Évi jelentéseim rendén a számadatok összehasonlításával mindig kitüntetem, hogy minden évben mennyibe került nekünk egy-egy ápolási nap. Évek során, a mint betegek s ezzel az ápolási napok szaporodtak az arány mindig kedvezőbbé vált és a mult évben végre elértük azt az eredményt, hogy egy ápolási napunk 50 krba, tehát épen annyiba került, mint a mennyit e czímen beveszünk. A lefolyt 9 év eredményeit összehasonlítva, azon következtetésre jutok, hogy a jelenlegi igazgatási költségek mellett kórházunknál legkevesebb 8000 ápolási nap kell, hogy ezen arány megmaradjon, mert hát 4000 frt évi igazgatási költséghez épen 8000 nap kell, hogy minden ápolási nap 50 krba kerüljön. Természetesen a 8000 ápolási nap után járó 4000 frt gyógydíjból felhajtthatlanság czimén sokat kell törőlnünk, de ha kórházunk a nyilvános jellegét s az ezzel járó jogokat megkapja, intézetünk igazán igen kedvező helyzetbe fog jutni s alapvagyonát évről évre nagyobb összegekkel szaporíthatja.

Kórházunk beléletére nézve a következőket jelenthetem:

A betegek élelmezése, mint a megelőző években házilag történt, mely rendesen évek során igen jónak s gazdaságosnak bizonyult be. Mult évi számadásunk szerint az élelmezés 1949 frt 20 krba került. Ha ezen számmal összehasonlítjuk a 8264 ápolási napot, valamint a két ápolónő és két cseléd után járó 4 napi étel adagot, mely évenként szintén 1460 élelmezési napnak felel meg, azon eredményt nyerjük, hogy nekünk minden egy napi élelem 20 krajczárunkba kerül, vagyis más szóval mi 1947 frtért 9724 embernek adtunk a mult évben élelmet. Én azt hiszem, hogy ilyen eredményt a vállalkozás utján való élelmezéssel soha elérni nem lehetne, azért ezen rendszer, mint kipróbált jó, továbbra is fenntartandó. Tovább vizsgálva a számadatokat kijön az is, hogy egy beteg gyógykezelése, beleértve az orvost, gyógyszer és ápolást naponként 18 és fél krajczárunkba kerül s az irodai szükségletek, tűzifa és egyéb kiadásokból egy-egy betegre 11 és fél kr esik naponként. Ezen számítások meglehet, hogy sokak előtt érdektelennek tűnnek fel, ha pusztán magát a számát tekintik, de érdekessé válnak, ha valaki a konzekvenciákat le tudja vonni. Mert például számokkal bizonyított igazság az, hogy nálunk minden egy betegre csupán 4 kr áru orvosság jut naponként s mégis betegek közül 92 és fél százalék meggyógyul. Ezen egyszerű statisztikai

adat egy nagy igazság bizonyítására szolgál, hogy betegeinket nem csak orvossággal, hanem szakértő ápolással kell gyógyítani. S épen ez adja meg a kórházak előnyét a magángógykezelés felett. És ezt nagyon jó tudni a közép osztálynak, honnan betegeinket kapjuk, mely még máig is idegenkedik a kórházban való ápolástól.

A szükséges gyógyszereket a két helybeli gyógyszerár szolgáltattja évenként felváltva, némely szerek pedig nagyobb mennyiségben megrendelés utján szerzetetnek be és épen ez a körülmény magyarázza meg, hogy gyógyszer költségünk oly aránytalanul csekély. Meg kell ittem-lítenem, hogy intézetünk mindazon orvosi eszközökkel, miket az itt uralkodó betegségek igényelnek, kellően fel van szerelve.

Élelmi szereink közül a hus és tej vállalkozás utján szerzetetnek be igen jutányos árban, a tűzi fát s egyéb szükségleteket a helyi piacon vásárolta be érdemes gazda gondnokunk Baló László ur, ki mint igen praktikus és gondos gazda jelentékeny megtakarításokat tett intézetünknek.

A betegek ellátását a mult évben is a vereskereszt-egylet által adott ápolónők végezték. Mint örömdetes jelenségnek kell konstatálnom, hogy e tekintetben is bizonyos megállapodottság jött létre, intézetünk belső életének nagy előnyére. Az a sok változás az ápolónők létszámában, mely a megelőző években napi renden volt ugy az ápolásra, mint általában az adminisztrációra felelté káros volt. Mult év elején Paluzsa Ida személyében olyan főápolónőt kaptunk, ki ugy a gazdasz-szonyi teendőkben, mint a könyvek vezetésében egyaránt kitűnő s erkölcsisége s társadalmi magatartása egészen kifogástalan. Mint örömdetes tényt kell konstatálnom, hogy kórházunkban ez idő szerint a női szív gyöngéd érzelmei a betegek ápolásában és nem a mult betegek iránt való vonzalmakban nyilatkozik s hogy az intézet személyzetének nincs többé apró történetkéi, melyek megelőző években anyai anyagot szolgáltattak arra, hogy a közönség a kórházárnyol-dalaival foglalkozzék. A most uralkodó erkölcsi állapotok Paluzsa Ida főápolónő tiszteletre méltó személyét dicsérik.

A látogatási napló tanúsága szerint, intézetünket 331 egyén látogatta meg, biznyságot szolgáltatva, hogy közönségünk érdeklődése kórházunk iránt még elég élénk.

Kimutatásainkból kitűnik az is, hogy a mult évben jelzett 397 beteg közül csupán 30 volt kézdívársárhelyi a többi a vidék szolgáltatta. Ezen adat is egy bizonyíték azon évek során hangzottatott állításomboz, hogy a kórház ugyan kézdívársárhelyi intézmény, de első sorban a vidék érdekeit szolgálja. Itt meg kell jegyeznem, hogy a mult év folyamán olyan távolabbi vidékekről is kaptunk betegeket, hol megyei kórházak vannak s ha ezen betegek saját vidékük kórházát elkerülve, hozzánk jöttek el gyógyulást keresni, ez mindenesetre azt bizonyítja, hogy kórházunk nem csak itt, de távolabb helyeken is jó hírnévnek örvend.

Mult évben felvett betegek közül, az intelligensebb társadalmi osztályok 21, iparosok 90 és a földművesek 80 számmal szerepelnek. A többi napszámosok és cselédek közül telt ki. Tehát a intelligencia, melyet a megelőző évben csak 10 beteg képviselt, mult évben 11-el nagyobb numerust mutatott fel, jelezvén, hogy lassankint eloszlik azon tévhit, hogy a kórház csak szegényebb sorsú s alsóbb rendű betegek számára való.

Legtöbb betegünk volt márczius, ápril, május tavaszi és december téli hónapban. A betegségek különböző nemeiről az orvosi jelentés fog részletes jelentést tenni, az én jelentésem tehát erre nem terjeszkedhetik ki, azonban van egy betegség, mely az orvosi kimutatásban oly aránytalan magas számmal szerepel s oly társadalmi jelentőséggel bír, hogy néhány szóval tárgyalnom kell.

Es van egy betegség tisztelt közgyűlés, melyről azt szokták mondani, hogy a gyermekekben büntette meg az apák bűneit, mely titkosan, de iszonyu rombolással rágódik a társadalom testén s mely nemzedékről nemzedékre szállva egész családokat semmisít meg s kiszámíthatatlanul, de állandóan biztosan apasztja azt a közgazdasági tökélet, melyet az emberi munkáskézbe bírnak. És ez a veszélyes kör vidékünkön is, mint másutt épen néposztályban dul legjobban, melyből mi betegeknek legnagyobb részét kapjuk. A vidéki kórházaknak tehát egyebek között azon fontos feladatuk van, felkeresni és gyökeréből kiirtani ezen átkos bajt, mely annál veszélyesebb, minél jobban burkolódik a szemérmesség palástjába. A mely kórház megfelel ezen feladatnak, igazán hasznos szolgálatokat tesz a társadalomnak. Bár-an állithatom, hogy intézetünk e tekintetben is megtette kötelességét s fájdalom, hogy a vidék bővön szolgáltalt ehhez anyagot.

Intézetünk külső képe is évről-évre csinosabb és tetszetősebb, elnök-bárónő által évek előtt az udvaron beültetett fenyőcsoport nem csak kelle-

mes látványt nyújt, de nyáron a betegeknek kellemes tidülő helyül is szolgál.

A kórház beléletében példás rend és tisztség uralkodik. Híven és jól teljesített kötelesség, jó ellátás s gyöngéd bánásmód a betegekkel — azon jelenségek, melyek kórházunk renoméjét biztosítják s jogosan hivatkozhatom arra, hogy intézetünkről csak egy vélemény uralkodik, az t. i., hogy az minden tekintetben kitűnő, mintaszzerű.

Ezekben kórházunk mult évi működéséről jelentésemet megtevve, még csak a tisztelet és hála adóját akarom leróni mindazok iránt, kik intézetünk érdekében kisebb nagyobb munkásságot fejtettek ki.

Elismerésünk legnagyobb része mindenesetre nagy érdemű elnökönket zágoni báró Szent-keresztly Stephanie ő méltóságát illeti meg. Nehéz lenne az ő nagy munkásságát, melynek egész életét szentelék, kellőképen méltányolni s nehéz lenne, őszinte hálánknak méltó kifejezést adni. Ha tehát nagy érdemeivel szemben szavakban szegények vagyunk, tiszteletünk és szeretetünk ezen gyöngye kifejezését fogadják ő méltósága oly kegyesen, mint a mily őszinte szóval adjuk mi. Az elismerésnek és hálának egyszerű szavai szoktak lenni s mi is ily egyszerű szavakban kívánjuk, hogy elnökünk, intézetünk megteremtője, vezetője s legfáradhatlanabb munkása — mindnyájunk öröme sokáig éljen!

Fejezzük ki legteljesebb elismerésünket dr. Sinkovics Ignác kórházi főorvos urnak a Ferencz József lovag-rend tulajdonosának azon példás buzgalomért, melylyel intézetünk ügyét a mult évben is szolgált. Hajlott korrál, de soha sem fárado ifju erővel végezte kórházi nehéz teendőit. S hogy intézetünk jelenleg oly kitűnő hírnévnek örvend, nagy részben az ő nagy szorgalmának s nagy tudásának köszönhető. Legyen ő még sokáig intézetünk belügyeinek vezetője s mi mindig elismeréssel fogunk szép munkálkodásáért áldozni.

Rendkívül buzgó és kitűnő tisztviselői voltak intézetünknek Baló László gazda-gondnok és ellenőr, Kovács Károly pénztáros urak. Előbbinek kifoghatlan gondossága és praktikus érzéke a gazdasági ügyekben s utóbbinak, lelkiismeretes kezelése és szakértelme a sok munkát igénylő pénztári teendők körül, igazán megérdemlik, hogy a tisztelt közgyűlés köszönetet mondjon.

Kitűnő szolgálatot tettek intézetünknek id. Tóth István és Székely János alelnökök, Erdélyi Károly titkár, Kovács István és Vajna Károly jegyzők, kik szintén igényt tarthatnak a közgyűlés elismerésére.

Dr. Sinkovics Aurél m. k. honvéd ezredorvos ur iránt, mint ki a kórházi műtéteknél díjtalanul segédkezett s főorvos betegsége alatt a kórházi rendelést önállónal vezette, a legkevesebb, mit közgyűlésünk tehet, hogy neki szívességeért hálás köszönetet mond.

Ezekben a kórház 1892. évi működéséről beszámolva, kérem a tisztelt közgyűlést, hogy azt tudomásul venni méltóztassék.

Szép virágzó intézetünket bocsássuk utjára, pályafutását kísérjük szerető gondnal s reméljük azt, hogy az isteni gondviselés, mely kezdettől fogva ugy megaltalmazta minden veszélytől, jövőre is védni fogja s hogy reményeink minden irányban megvalósulva, legyen az igazi áldása vidékünknek.

A székely ipartejlesztési és közgazdasági bizottság alakuló közgyűlése.

(Folytatás és Vége.)

Greguss János a kivándorlás és iparfejlesztés kapcsolatáról hosszasan beszél, hogy nyersanyagot feldolgozó és mezőgazdasági munkáinak között kivándorlás létezik, azt tagadja, sőt ezen a téren Háromszékvármegyében munkáshiány van; az a kis százalék, a mely ezen munkások közül kivándorol, nem jöhet számításba, mert az legtöbbször a büntető hatóságok elől szökik meg és így kivándorlása az itthon maradtakra nézve csak előny lehet. A kisiparosok és a nők nagyobb mérvű kivándorlásának létezését elismeri, miért is annak megakadályozását ajánlja első sorban a bizottság figyelmébe.

Különöbben felhívja a bizottság, és ez uton a keresk. miniszter figyelmét arra, hogy a magyar kir. orsz. földtani intézet már több év óta dolgozik az ország részletes geológiai felvételével. hol — biztos értesülés szerint — a megállapított sorrend és a munkálatok természet szerű lassaságánál fogva, csak évtizedek múlva kerülhet a Székelyföld fölvételre; már pedig a bizottság sikeres működéséhez okvetlen szükséges, hogy a különféle nyersanyagainkban meglevő kincsünket minél hamarább megismerje és így azt az ipari feldolgozás által értékesíthesse is. Arra óhajtaná tehát felkérni a miniszter urat, miszerint hasson oda, hogy a Földtani Intézet munkálataiban ez időszertint követett sorrend

változtassék meg és első sorban a Székelyföld geologiai felvétele eszközöltessék.

Dr. Bodor Tivadar a kivándorlást szintén nem látja olyan veszedelmesnek, ez iránt az illetékes hatóságoktól részletes statisztikát kíván. Azokra az iparágakra hívja fel a bizottság figyelmét, a melyből nagyobb mérvű behozatalunk van; ilyeneknek első sorban a fonó-, szövő-, bőr- és faipart tartja.

Dr. Székely György az iparfelügyelő csoportosításának megfelelően, négy szűkebb körű bizottságot óhajtt kiküldeni, melyeknek feladatukká tétetnek, hogy a teendőkre nézve részletes javaslatot készítsenek a legközelebbi közgyűlésre, hogy így a közgyűlésen egy csomóban legyen az anyag és eredményesebb lehessen a működés.

Joós Imre pártolja a Seethal Ferencz indítványát az ipari segélyezésre vonatkozólag és ezzel kapcsolatban indítványozza egy központi iroda szervezését, mely a midőn, — talán a megyei közgazdasági előadó vezetése mellett — a bizottság ügykezelésének hivatali helyisége is lenne, ugyanakkor felszereltetnék a szükséges közgazdasági könyvtárral és szaklapokkal, esetleg kiállítási és technológiai gyűjtemény helyiségekkel. Pártolja továbbá a megye közgazdasági előadójának a szűkebb bizottságokra vonatkozó indítványát, melyet azzal óhajtt kiegészíteni, hogy az egységes munkálkodhatóság végett jelöltessek meg minden bizottságnak az előadója, kinek kötelességévé tétessék a vélemények összefoglalása és a közgyűlés elé terjesztendő javaslatok részletes kidolgozása.

Gyárfás Győző pártolja a Joós Imre központi irodára vonatkozó indítványát.

Báldi Tivadar szintén ez értelemben szólal föl.

Nagy Elek (kalapos) a szentgyörgyi iparosok szövetezési mozgalmáról tesz jelentést.

Ugron János az ipartermékek értékesíthetősére hívja föl a figyelmet.

Potsa József főispán az elmondottakat összefoglalva, kiemeli különösebben a kisiparosok keleti kivándorlását, mely szerint tény az, hogy a kivándorolt székely iparosok teremtették meg a szomszéd Oláhország iparát; valamint az is, hogy mint minden keleti fajnál, úgy nálunk is többségben vannak a nőnemen levők és így a férfi iparosok után a nők is rá vannak utalva a kivándorlásra. A nők nagymérvű kivándorlására vonatkozólag tehát feltétlen helyesli Gregus János bányaigazgató javaslatát és felhívja ez irányban javaslatok részletezését kidolgozására.

Kiemeli még és különösebben felhívja a bizottság figyelmét a gyapjú fonó-szövő iparra, melynek nyersanyaga kimeríthetetlen bőségben van meg a megye területén és mint házipar is, a megye lakói közt nagy mérvben ütik.

Az iparfejlesztő bizottság egyik legfontosabb teendőjének, az iparoktatás végleges szervezését jelöli meg. Az iparoktatást a jelenlegi kezelés alól kiveendőnek véli és önállóan, függetlenül óhajttja szervezni: „nem tudományokkal tele tömött urfiakat, hanem a munkától nem idegenkedő, dolgozni tudó iparosokat nevelni az iskola.” Málnáson köfaragó iskola, Bodokon és Bazsonban agyapipar iskola, illetőleg gyakorlati tanműhely szervezését jelöli meg, mint teendőket. A házi iparnak a népiskola felső osztályaiban való tanítását, úgy a mint azt a megyei tanítóegyesület tervezi, egészséges eszmének tartja és ily célokra a megyei ipartanálal segélyét is kitalásba helyezi.

A további működésre vonatkozólag az egyes iparágakhoz mért szűkebbkörű bizottságok kiküldését helyesli. A kisiparosok társulási és szövetezési ügyét, fontosságához mérten, szintén egy szűkebbkörű bizottság által óhajttja kidolgoztatni, valamint a központi iroda szükségét is beigazoltának látja, s annak szervezését is külön bizottságra véli bízni.

Mindezek értelmében a következő bizottságok küldettek ki:

1. Faipar bizottság: Ugron János, Horn Dávid, Hollaky Atilla, dr. Székely György.

2. Agyag- és kőipar: Zathureczky Gyula, Joós Imre, Ince Gyula, Gregus János, Gyárfás Győző, Tompa Albert.

3. Vas- és fémipar: Téglás József, Deák András, Gyárfás Győző, Szegedy Árpád, Török Bálint.

4. Szövőipar: dr. Bodor Tivadar, Szegedy Árpád, Kupferstich József, Báldi Tivadar.

5. Háziipar és iparoktatás: Seethal Ferencz, Joós Imre, Vántsa György, Téglás József, Tompa Albert.

6. Munkások pész: Nagy Elek (kalapos), dr. Székely György, Deák András, Gregus János.

7. Szövetkezeti ügy: Bogdán Arthur, Deák András, dr. Bodor Tivadar, Temesvári János, Gregus János, Kupferstich József, Hollaky Atilla, Nagy Elek (kalapos), Báldi Tivadar.

8. Központi iroda: dr. Székely György, Gyárfás Győző, Deák András, Bogdán Arthur, Nagy Elek és Joós Imre.

Végül Sequens Gáspár sepsi-szentgyörgyi iparosnak gyapjúfonó-szövőipartelepe kiegészítésére végett segély adása iránti kérelme, az így megalkult szövőipar-bizottsághoz utasított. Mely után Felszeghy Ferencz köszönetet mondva mind a bizottság tagjainak, mind pedig elnöklő főispán urnak, a gyűlés az ipar legelkezdőbb barátja, a közszeretben és mindenek feletti tiszteletben álló főispán viharos éltetése mellett bezárattott és a bizottsági tagok a városi vendéglőben megrendelt közös ebédre gyűltek ismétlenül össze a jól végzett munka után.

Különfélék.

— A kolozsi mandatum átadása. Hieronymi Károly belügyminiszternek, kit Kolozs választókerületének választói egyhanguan választottak képviselőjükkül, hétfőn adta át egy tekintélyes kolozsi küldöttség a mandatumot. A küldöttség szombatn este utazott Budapestre. Tagjai voltak Hosszu Theofil választási elnök vezetésével a következők: P. Horváth Kálmán, Páll Gyula, Gál Gyula, Mayr János, Zabulik László, Duhá Imre, Rohonczy Lajos, Rohonczy Zsigmond, Veress Károly, Deák Ferencz és Móza Gyula. A küldöttség hétfőn délelőtt 11 órákor jelent meg a várbán a belügyminiszterium helyiségében, hol br. Jósika Samu államtitkár fogadta. Itt hozzácsatlakozott a küldöttséghez Hosszu József államszámvevőszéki alelnök is. Féltenként órákor a küldöttséget br. Jósika Samu bevezette a miniszterhez, kit a választókerület nevében Hosszu Theofil üdvözölt szép beszéddel s átnyújtotta a kerület mandatumát. Hieronymi Károly válaszában szívesen köszönte meg a választók e bizalmát, különösen azért, mert ebben a kormány programjában való bizalmat látja. Megköszönte, hogy módot nyújtottak neki, hogy abban a nagy munkában, melyre a kormány vállalkozott, mint képviselő is részt vehessen. Igérte aztán, hogy le fog jönni (körülbélül májusban) Kolozsra személyesen megköszönni a bizalmat és elmondani programját. A választ a küldöttek lelkes éljenekkel fogadták. Ezután a miniszter a küldöttségi tagokkal, kiket Hosszu Theofil mutatott be, szívélyesen társalgott mintegy fél óráig. Különösen sokat és barátságosan beszélgetett Hosszu Theofilal és Mayr Jánossal, kiktől a kolozsi viszonyokról kérdézősködött. Délután három órákor a miniszter a Frohner-féle Continental szállodában a küldöttség számára gazdag ebédet adott. Ez ebédén a küldöttség tagjain kívül még megjelentek: gr. Bethlen András földmívelési miniszter, gróf Andrássy Gyula és br. Jósika Samu államtitkárok, Hosszu József államszámvevőszéki alelnök, gróf Andrássy Tivadar képviselőházi alelnök, br. Huszár Ádám és br. Kemény János országgyűlési képviselők.

— Ujabb Falb-féle jövendölés. Már tudvalevő dolog, hogy az e hó 10-re jósolt pogány hideggel a hir mennyire felült. Azonban még korai az öröm, már t. i. azok szerint, kik a jövő titkait a kalendárium csinalónál is jobban tudják. Az idő, mely a jóslatba olyan kedélyesen beszólt, nem hagy most az egyszer hazugságban semmi nemű látnokot, mert hir szerint 18-án lesz az a szörnyen kritikus nap, melyen még a czigánypurdék is jéghegygyé fognak fagyni, s melyen a repülő madár fagyva fog maradni a levegőben. Ezért tanácsos lesz még egyszer neki készülni népünknek a nagy napra: fa, hus, bor meg vutki a vagyoni állapotok arányában bővében legyen ám, ajánlja az újabb jóslat, mert különben baj lesz Kőpeczen. (Mintha bizony valaki bolond lenne magát fa és élelem nélkül hagyni!) Tehát édes népem lázasan készülj a nagy napra, mert csak ilyen formán vihelheted el majd a szibériai hideget. Majd meglátjuk!

— A ledöntött balvány. Ki másról volna szó; mint Lesseps Ferdinándról, arról a szerencsétlen langeszű emberről, a kit egykor Franciaország csillagának neveztek. Nevének említésekor minden francziának a szíve sebesebben dobogott s büszkén vallották magukénak azt a férfit, a ki nagyobb alkotott még mint I. Napoleon, mert az ő műve nem a rombolás munkája volt. A balvány csakhamar leomlott; a dícsfény, a mely homlokát körülvette, eltűnt s öreg napjaira a fényes magaslatról a börtön mélységébe süllyedt. A francziák gyászolnak, de a francziák gyásza is másként nyilatkozik, mint más nemzeté, mert ők azt a korszort, a melyet egykor a nagy férfiú fejére tettek, maguk tépik most össze, még pedig ugyanosan sietve. Ruen városa kezdte ugyanis meg a sort. Ez a város ugyanis még mikor Lesseps diadalni mámorban uszott, az odaváló rakodó partot Lesseps-rakpartnak nevezte. Ezt az

elnevezést — Ruenből érkezett táviratok szerint — dr. Bois Gilbert-rakpartnak nevezték el, meg sem várva, míg a Lesseps sújtó ítélet jogerős lesz. Lesseps ezalatt mit sem tud a maga tragédiájáról. Az öreg ember elméje megfoghatkozott és apátikuson ül odabaza karosszékeben s hűségese gondosan távol tart tőle minden olyan hirt, a mi nyugtalaníthatná. Ha újságot kér, odaadják neki a múlt évi számokat, a melyeket Lesseps hiszékenyen olvas el.

— Duszgazdag molnárlegény. A papokban a pápai irgalmasok kórházában meghalt egy Tschet János nevű, szombathelyi illetőségű molnárlegény. Az elhunyt rokonai megkeresvén a pápai rendőrkapitányságot a haláleset felvétele végett, kitünt, hogy az elhalt után nem kevesebb, mint félmilliónyi vagyon maradt.

— Nyilvános számadás. A háromszékvármegyei »Erzsébet« árvealeány-nevelő intézet javára f. évi február 4-én rendezett táncvigalom alkalmával annyi oldalról tapasztaltuk a pártfogást és a dícséretre nem szoruló nemes áldozatkésztséget, hogy kedves kötelességünknek ismerjük úgy dr. Szacsavay Gyuláné sz. Székely Katinka ó nagyságának és dr. Bánffy Zsigmond ügyvéd urnak mint a bizottság fáradságtalan buzgalma elnökeinek, a derék rendezőbizottság egyes tagjainak és az áldozatkész közönségnek a tapasztalt pártfogásért itt a nyilvánosság terén is hálás köszönetünket nyilvánítani. A bál fényes sikere erkölcsi oldalról, gazdag eredménye az anyagi oldalról bizonyítja Molnár Aladárnak hazánkban az első szeretetház megalapítójának a találó megjegyzését: »A mi legbiztosabb alapítóknak nem pénz-tárunk s nem kötvényeink, hanem a hazai közönység első részvétele s a művelt ember szeretete. E tőke kamatai nem zárkozhataknak el előlünk mindaddig, míg azokat intézetünk megérdemli. Ettől félni annyi volna, mint a magyar nemzet humanitásban kételkedni.« Minden törekvésünk oda irányul ezután is, hogy intézetünk a közönység előmozdítója legyen s a kegyet kiérdemelje. A befolyt szíves felülfizetések a következők: dr. Szacsavay Gyuláné 20 frt. Dr. Bánffy Zsigmond 10 frt. Br. Szentkereszty Stephanie, Diósi Ignác fia Lajos (Nagyvárad) 5—5 frt. Horn Dávid (Budapest), Hitzler Gusztáv igazgató, báró Szentkereszty Iréne 3—3 frt. Ponori Sándor törvészéki elnök 2 frt. Házaló zsidó maszk gyűjtése 1 frt 36 kr. 6 professzor és egy pojácz maszk gyűjtése 1 frt 40 kr. Joós Imre (Sepsi-Szentgyörgy), Spitzer Dávid, S. M., dr. Sinkovits Aurél, »Fejér Mari (Haraly), György József, Kozma Ilona, özv. Mak-sai Józsefné, Vajna Gáspár, Gál István, Fejér Károly járásbíró, Vajna Dénes, Solim Miklós, László Géza Várnai Sándor, Csizsár Imréné, Csiki József, Tóth István, Kókossi Károly 1—1 frt. Zayzon László, özv. Nagy Dénesné 60—60 kr. Barla Ferenczné, Benkő Lajos, Benkő Gyula, özv. Nagy Mózesné, Kovács Gegely, Wittmann Agoston, Csenedőrségi örs, Török Sándor, Nagy József, Ince István, Nagy Mózes, Kovács Ferencz gyógyszerész, Benkő Sándor, Tóth József, ifj. Dávid István, Kovács Károly, Nagy Ferencz L. fia, Jancsó Mózes, Gyürky Matild, Gyürky Berta 50—50 kr. Fejér Miklós, Blatt Mihály, Krenitzky Károly, Megyaszi Máté, Szőcs Mózes, Szabó Mózesné, Kovács József, Szőcs Bálint, Jancsó Dénes, ifj. Kupán József, Pongrácz János, Csutak László, özv. Molnár Dénesné, 40—40 kr. (Vége köv.)

RÖVID HIREK.

— Hadházon Kovács Jánosné életunságából felakasztotta magát. — Diószegen Kovács József henteslegény revolverrel véletlenségből meglötte a barátját, Bogdán János cipész segédét. A megsebesült állapota életveszélyes. — Petrozsény mellett ismeretlen tettesek agyonkéselték Peck Fülöp vasuti munkást. Azt hiszik, hogy társai gyilkolták meg a szerencsétlent. — Csornán a múlt hétfőn éjjel egy gyönyörű ezervas futkosotta város utcáin. A szegény állatot a nagy hideg meg az éhség üzte ki az erdőből. — Ó-Kanizsán Tóth János koldus néhány nap előtt felakasztotta magát. — Sümegen Kitzner Zsigmond kocisnak a felesége az udvarban oly szerencsétlenül esett el, hogy rögön meghalt. — Nagy-Komlóson Kónya Mária alvó férjét vitriollal leöntötte. Az asszonynak bünnös viszonya volt egy odaváló legénynyel, azért akart az urától szabadulni. Lónya mindkét szemével megvakult. A büns asszonyt a kedvesével együtt letartóztatták. — Ritka madarak. A mult heti kegyetlen hidegekben több sarkvidéki madarat: Emberiza nivalist fogtak a budai hegyek közt. — A berlini gyilkosság. A Gerichtsstrasseban meggyilkolt Lysnovszkinének és gyermekének gyilkosát Schmidt Pál munkás személyében elfogták. A gyilkos még csak 16 éves. Az ellopott órát és óraláncot megtalálták nála.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

